

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1612 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-mayda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

“Zavur kollektor suvlarining kimyoviy tarkibi tahlili va ularni tozalash zarurati (Qoraqalpog‘iston Respublikasi misolida)”.....	20
Kungiratbay Sharipov, Ma‘ruf Nurmanov	
Forming demand and stimulating sales in Uzbekistan.....	26
Musayeva Shoirazimovna	
Членство в ВТО как драйвер развития: взгляд Узбекистана через призму опыта Вьетнама и Казахстана.....	30
Ж.Я.Нуриллаев	
Mamlakatimizda tizimli ahamiyatga molik banklarni aniqlash tartibi va ularning bank tizimi moliyaviy barqarorligiga ta'siri tahlili.....	37
Xolmamatov Farhodjon Kubaevich	
O'zbekiston respublikasida aholi bandligini ta'minlashdagi dolzarb masalalar	44
Ibragimov Elmurod Gulboynor o'g'li	
O'zbekiston respublikasida elektr energiyasi ta'minoti hajmini yalpi ichki mahsulot hajmiga ta'sirini ekonometrik tahlil qilish	48
Fayziyev Rabim Alikulovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarining xizmat turlarini takomillashtirish amaliyoti	60
Umurzoqova Adiba Ochilovna	
Qishloq xo'jaligi kooperativi boshqaruv tizimida buxgalteriya hisobini tashkil qilishning o'ziga xos xususiyatlari	67
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlari umumiy hajmini prognozlashda ekonometrik modellar (yillik)	72
Qodirov Farxod Amirovich, Bo'riyeva Qundiz Muratbaevna	
Oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi tizimini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari.....	77
Mahamatova Maftuna	
Xufiyona va yashirin iqtisodiyotning amaliy tahlili o'zbekiston miqyosida.....	83
Koshanov Abdimurat Azat uli	
Soliq tizimini barqarorligini belgilovchi omillar tahlili.....	87
Nurillayev Jasurbek Davronbekovich	
Mahalliy budjetlar daromad manbalarini mustahkamlash omillari.....	92
Soatova Nodira Boboxanovna	
Bank infratuzilmasining raqamli transformatsiyasi va resurslar bazasi shakllanishi: nazariy asoslar va texnologik yondashuvlar.....	97
Raxmatov Azizjon Jaloliddinovich, Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
Ichki auditning transformatsion potentsiali: tahliliy amallarni takomillashtirish orqali samaradorlikni oshirish.....	102
Misirov Akbarali Pardaboyevich, Ismoilov Asadbek Abdusamat o'g'li	
Xorijiy mamlakatlarda yashil moliyalashtirishni rivojlantirish yo'llari.....	110
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna	
Yashil moliya – iqtisodiy rivojlanish mexanizmi sifatida	117
Nodir Xidirov G'iyosaliyevich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarning likvidliligi va moliyaviy barqarorligini ta'minlashning xorij tajribasi va uning amaliy ahamiyati	122
Bauyetdinov M.J.	
Теоретические подходы к определениям агрессии социально - экономической и политической стабильности государства как фактор повышения рекреационных потребностей	128
Алимова Райхона Баходировна	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida talabalarning metodik tayyorgarligini shakllantirish.....	139
Komilov Umidjon Normurod o'g'li, Tulyaganova Gulnoza Olimjon qizi	

Kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish manbalari	143
Nematulloyev Suxrob Sobirovich	
“Sibir daryolarining burilishi” loyihasining tarixiy va retrospektiv tahlili	153
Mahmudov Nosir Mahmudovich	
Sarguzasht turizmini rivojlanishi va sarguzasht turlarda turistlarning xavfsizligini ta’minlashda instruktor-gidlarning roli	159
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o’g’li	
Scientific-theoretical foundations of the use of ict in ensuring management efficiency and security in enterprises	165
Khalilov Bekzod Akhmatovich	
Tijorat banklarida kredit riskini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish yo’nalishlari.....	171
Mirtursunova Dinara Anvarovna	
O’zbekiston respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini joriy etishni takomillashtirish yo’llari.....	175
Tangriyev Izzat Raxmatullayevich	
Qashqadaryo viloyatida eko va etno turizmni rivojlantirishning istiqbollari va iqtisodiy samaradorligi.....	181
Erkayeva Barno, Xushvaqtoev Ramziddin	
O’zbekiston bank tizimida raqamli valyutalar va yashil investitsiyalar integratsiyasini takomillashtirish	186
Nodirov Azizxon Asrorovich	
Global energiya noaniqligining o’zgaruvchanligi ekonomertik modellari	192
Bexzod Qo’ziboev	
Экоцифра: цифровизация МСП для зеленого устойчивого роста	197
С.С. Убаева	
Qishloq xo’jaligini barqaror rivojlantirish va ekologik toza hududni yo’lga qo’yishning ahamiyati.....	201
Ergashov Ulug’bek Zoxidjonovich	
Statistika fanining shakllanish bosqichlari va rivojlanish tendensiyalari.....	206
Nabixodjaev Abbas Abdupattahovich, Umarova Mukaddas Abbasovna	
Hududlarning atmosferaga chiqaradigan zararli chiqindilar miqdorini sanoat mahsulotiga nisbati bo’yicha tahlili.....	210
Baqoyev Husan Nuriddinovich	
Qayta tiklanadigan vodorod narxlari strategiyasini o’rganish: xarajat noaniqliklarini bartaraf etish	216
Nuraliyeva Komila Sanakulovna	
Qishloq xo’jaligini “yashil” iqtisodiyot asosida rivojlantirishga o’tishning zarurligi va mohiyati	221
Yoldoshev Mutalib Ibrohimovich	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda “yashil investitsiyalar” dan foydalanishning xorij tajribalari	225
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna, Rustamova Nasiba Arslanovna	
Ijtimoiy iqtisodiy ehtiyojlar va ularning iqtisodiy rivojlanishdagi o’rni.....	230
Raxmonova Feruza Musaqlonova	
Oliy ta’lim xizmatlarini ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda tutgan o’rni.....	234
Mirzaxajeva Shaxzoda Shuxratovna	
Tijorat banklari muammoli kreditlarining likvidlikka ta’siri.....	240
Karshiyev Adham Anvarovich	
Kichik firmalarning raqobatbardoshligini oshirishning nazariy metodologik jihatlar.....	245
Ruzmetov Davron Ibrogimovich, Aliyev Maqsudbek Erkinovich	
Xo’jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy resurslaridan samarali foydalanish imkoniyatlari.....	251
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
“Deviant xulq-atvorli o’smirlarning ijtimoiy moslashuvining psixologik xususiyatlari”	255
Saidbekova Feruza Anvarbek qizi	
Aholi daromadlarini diversifikatsiya qilishda davlat siyosatining roli va imkoniyatlari	258
Nutfullayev Shohrux Mexli o’g’li, Qurbanov Ulug’bek Erkinovich	

Анализ показателей развития зелёной химии по всему миру и в узбекистане за последние десять лет.....	262
Фозилова Фирангиза Комиловна	
Tijorat banklarining o'zbekiston respublikasi iqtisodiyotiga ta'siri.....	270
Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich	
Biznes birlashuvda buxgalteriya hisobi va auditni takomillashtirish yo'nalishlari.....	273
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi, Xayitboyeva Laylo Oybekovna, Mirzarayimov Sardorbek Ravshanovich	
O'zbekiston respublikasida pul-kredit siyosatining maqsadi.....	277
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarining ishlab chiqarish va bozorlararo aloqalarining statistik o'zgarish tendensiyalari.....	281
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
Iqtisodiy bilimlarni shakllanishi va rivojlanishi.....	286
Po'latov Abdulloh Xolxo'jayevich	
Теоретические основы эффективного управления финансовыми ресурсами предприятий с государственной долей (на примере узбекистана).....	291
Ахмедов Дилшод Турсункулович	
Robototexnika asoslari va maktab ta'limida qo'llanilishi.....	298
Tuxliyev Muslimbek Sherzod o'g'li	
Sun'iy intellektlar yordamida o'quvchilarni hayotiy faoliyat ko'nikmasini shakllantirishi.....	303
Mirxasilova Zulfiya Kochkarovna, Abdurahmanova Ozoda Djo'rayevna, Kurbanov Azimjon Jo'raboy o'g'li	
Levi tengsizligi uchun A.N. Kolmogorov teoremlari.....	316
Saypiddinov Shukrullo Sadrdinovich, Baxramov Rustamjon Qambarali o'g'li	
Rivojlanayotgan mamlakatlar bank tizimida raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etish afzalliklari.....	320
Xodjimamedov Akmal Ashurovich, Umedov Abdullo Umedovich	
O'zbekiston respublikasining mdh mamlakatlari bilan tashqi savdo faoliyati tahlili: o'zgarish tendensiyalari va istiqbollari.....	326
Ilyosov Asrorjon Axrorjon o'g'li, Abdullaev Alisher Maxmudovich, Tuxtasinova Muxayyo Mirzasultonovna	
Elektron tijoratni rivojlantirishning xorij tajribasi.....	330
Madieva Zuxra Iskandarbekovna	
Inson resurslarini o'rganishning asosiy yondashuvlari: mohiyat-ta'rifiy tahlil.....	336
Bakirov Qobiljon Mamatyusupovich	
Bandlikni ta'minlashda davlat tomonidan institutsional muhit yaratishning roli.....	340
Dilorom Tojiboyeva, Umida Ravshanovna Anvarova	
Mamlakatimizda islom moliyasini rivojlantirish maqsad va choralari.....	346
Xoliyorov Xomid Boynazarovich	
Разработка экспертной системы для оценки финансового состояния предприятия.....	352
Tajibayeva Kizlargul Ajiniyazovna	
Farg'ona vodiysi viloyatlarida kichik biznes ko'rsatkichlarining o'zgarishi: panel regressiya tahlili.....	362
Tojiyeva Muhabbatxon Mansurjon qizi	
O'zbekiston Respublikasida makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni hisoblashdagi asosiy muammolar va ularning yechimlari.....	368
Farmonov Ilhomjon Iqboljon o'g'li	
Xorijiy tajriba asosida korxonalar innovatsion faolligini boshqarishni takomillashtirish.....	374
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi	
Mahalliy davlat hokimiyati organlarida milliy kadrlar zaxirasini shakllantirish.....	380
G'aniev Elyor Sobirjonovich	
O'zbekistonda sirkulyar iqtisodiyotga o'tishning ahamiyati.....	386
Mirzayev Muzaffar Maxmudovich	
The role of international investments in greening and ecological rehabilitation of the aral sea region.....	392
Ospanova Feruza Bazarbaevna	
"Зеленое направление" совершенствования бухгалтерского учета.....	397
Ибрагимов Гайратжон Артикович	

Xarajatlarni kelib chiqish joylari va javobgarlik markazlari bo'yicha hisobga olishni takomillashtirish.....	403
Xamidova S.Ya.	
Mintaqalarni iqtisodiy rivojlantirishning metodologik asoslari va ularni takomillashtirish.....	409
Toshaliyeva Saodat Toxirovna	
O'zbekistonda kichik turar joy biznesini rivojlantirishda xorijiy tajribalar	414
Yo'ldashev Bekzodjon Sherzodjon o'g'li	
Tijorat banklarida davlat maqsadli dasturlarini moliyalashtirish yuzasidan ilmiy-nazariy qarashlar.....	419
Shodiyev Shuhrat Sunnat o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing strategiyalaridan foydalanishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	426
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Risk management in commercial banks, methodological approaches and practical implementation	433
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Jarilkapova Naubaxar Paraxat qizi	
The impact of competition on economic growth: evidence from uzbekistan's automotive industry.....	439
Saydaliyeva Dilrabo Baxriddin qizi	
Raqamli texnologiyalarning oliy talim xizmatlarini rivojlantirishdagi o'rni.....	444
Mirzaxadjayeva Shahzoda Shuxratovna	
Развитие производства сельскохозяйственной продукции путем развития цифровых технологий.....	450
Юсупов Мухиддин Соатович	
Tijorat banklarida loyihaviy moliyalashtirish risklarini boshqarish amaliyotini takomillashtirish.....	457
Berdiyev Akram O'ktamovich	
Iqtisodiy tarmoqlarni soliqqa tortish orqali investitsiya loyihalarini rivojlantirish.....	463
Sharipov Eldor Salohiddin o'g'li	
Iqtisodiyotda investitsiya va kredit salohiyatini bank faoliyatiga ta'siri.....	468
Ergashova Nilufar Sobirovna	
Qurilish materiallari sanoati korxonalarining raqobatbardoshlik salohiyatini boshqarishni takomillashtirish.....	473
Tashmukhamedova Karima Samatovna	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va istiqbollari.....	479
Kurbanova Mohinur Xabib qizi	
Xalqaro sayohat lug'ati va uning shakllanishi.....	487
Abduaxadova Zilola Djamoliddinovna	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari va uni o'zbekiston respublikasi hisob tizimini rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyati.....	492
Quvvatov G'olibjon Baxtiyor o'g'li	
Kooperatsiyalarning tutgan o'rni va ahamiyati.....	501
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	
Использование методов математического моделирования при внедрении коммерческих автоматических систем	505
Курбанова Рахима, Ахмедов Мехрохон	
Tijorat banklari kapitalidagi davlat ulushini kamaytirish yo'llari	511
Vasiyev Alisher Samiyevich	
Механизмы трансформации неформального сектора в официальную экономику на основе финансовых инструментов.....	515
Кошанов Абдимурат Азат ули, Муртазаев Шахрух Коньсжайлиевич	
The impact of tourism on the economy of Uzbekistan.....	519
Xaydarova Marjona, Muxamedboyeva Muxlisa, Umarov Kamron, Usmanova Aziza	
Mintaqada gastroturizm rivojlanishining iqtisodiy asoslari va zamonaviy tendensiyalari.....	525
Masharipova Manzura Alimbayevna	

Tikuv-trikotaj korxonalari brend jozibadorligini oshirishning ilmiy-nazariy jihatlarini.....	535
O'rinov Akmaljon Axmadjonovich	
Bank tizimida hisobotlarni avtomatlashtirish texnologiyalari	542
Sodiqov Sanjar Saydullo o'g'li	
Engineering programs in Uzbekistan on the verge of fifth industrial revolution	547
Khasan Khankeldiyev	
Aksiyadorlik jamiyatlarining boshqaruvini yaxshilashda korporativ madaniyatning ahamiyati	551
Akramova Nazokat Israilovna	
Tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy taraqqiyotdagi o'rni	562
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
O'zbekiston sanoat tarmoqlarida kooperatsiya asosida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni mahalliyashtirish tizimini takomillashtirish yo'llari	572
Xalilova Sevaraxon Alijon qizi	
Moliyaviy barqarorlikning asosiy ko'rsatkichlari va ularning tahlili	578
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
Tijorat banklarining mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rnini tahlil qilish	583
Kilicheva F.B., Mengnorov A.A., Bozorova O.R.	
Bog'dorchilik tarmog'ida klasterlarni joriy qilishda yevropa tajribasini qo'llash imkoniyatlari	591
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
To'qimachilik klasterlarini boshqarishda xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	598
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Barriers to tourism infrastructure development in uzbekistan: a critical analysis	605
Sarvinov Shodmonova	
Xalqaro bozorda qishloq xo'jaligi mahsulotlari raqobatbardoshligini oshirish	609
Mengnorov Almardon Abdirahmonovich	
O'zbekiston respublikasida infratuzilma loyihalarini amalga oshirishdagi risklarni boshqarish.....	620
Yusupova Zilola Ismoiljon qizi	
Korxonaning iqtisodiy barqarorligiga erishishning zamonaviy tendensiyalari.....	626
Iminova Nargizaxon Akramovna	
Qishloq joylari maishiy xizmat ko'rsatish sohasida axborot resurslaridan samarali foydalanish.....	631
Xamdamov Eldor Toshmurovich	
Meva-sabzavotlar eksportida transport koridorlari va vositalarini tanlash xususiyatlari	636
Yusupov Muxiddin Soatovich	
Рынок рабочей силы в узбекистане и ее воспроизводство	644
Шакиров Амали Улугбекович, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Деньги и их функции в экономике.....	650
Мурадиллаев Мансур Мехроживич, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Развитие сельского хозяйства в узбекистане.....	654
Махмудов Алишер Мухтарович, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Инвестиции и инновации в химической промышленности узбекистана: современные тенденции и перспективы	658
Хусаинов Равшан Рахимович, Султанходжаев Аманулла Асадуллаевич	
Tijorat banklari aktivlarini boshqarishni takomillashtirish.....	666
Mardonova Shoxsanam Baxodirovna	
Definition of agritourism as a multifunctional development in rural areas.....	672
Aktamov Olimjon Abdugani ugli	
Kameral soliq tekshiruvda smart texnologiyalarini ma'lumotlarini soliq organlarining ma'lumotlar bazasida shakllanishi	680
Qurbonov Muxiddin Abdullaevich	
Проблемы регулирования государственно-частного партнерства и рекомендации по их решению (на примере безработицы в республике узбекистан).....	687
С.Э. Холмуратов	
Автоматизация аудиторских процедур с использованием искусственного интеллекта.....	692
Ходжарахманова Назира Бахтияр кизи	
Past karbonli iqtisodiyotga o'tish zaruriyati va uning omillari	701
Valiyev Axliddin Aropiddinovich	

Yengil sanoatda zamonaviy tikuv mashina-kichik robotlarning mexanizmlarini mukammallashtirish	705
Sirojova Muxabbat Sodiqli qizi, Kurbanov Fazliddin Aminovich	
Jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortish tizimining institutsional va iqtisodiy asoslari	710
Kuzieva Nargiza Ramazanovna, Bobomuratova Manzura Panji qizi	
Foyda solig'i bo'yicha bo'nak to'lovlarni to'lash tartibi	717
Yangieva N.S.	
Kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini soliqlar vositasi qo'llab-quvvatlashning amaldagi holati	722
Turanboyev Boburjon Qodirjon o'g'li	
Motivation, goal-setting, and organizational performance: a case study from uzbekistan's chemical industry	726
Mamataliev Anvar Ergashevich, Bobur Urinov	
Применение искусственного интеллекта при организации налогового администрирования узбекистана	733
Н.А. Артиков	
Ayollar tadbirkorligini rivojlantirish zaruriyatini keltirib chiqaruvchi omillar	737
Sharofiddinova Gulnoza Iloxmonovna	
Raqamli texnologiyalarning tijorat banklari samaradorligiga ta'siri	745
Maksudov Avazbek Ulug'bek o'g'li	
Suv tanqisligi sharoitida yashil iqtisodiyotni rivojlantirish asoslari	750
Qosimov Maxamatjon Sulaymanovich	
Rivojlanayotgan iqtisodiyotda raqamli va raqamli bo'lmagan korxonalar tahlili	761
Raxmonov Nodirjon Raxmonjon o'g'li	
Aholining o'rtacha umr ko'rish yoshini o'zgarishi sharoitida keksalarning ijtimoiy ta'minotiga xavflarning ortishi	767
To'irov Shohboz Ziyodullo o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida moliyaviy nazorat samaradorligini ta'minlash ichki nazorat xizmatlari	773
Xaydarov Baxrom Xolmuradovich	
Moliya bozorida xususiy banklar faolligini ta'minlash istiqbollari	777
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Budjet daromadlari ijrosini ta'minlashda soliqlar hisobi va tahlilining ahamiyati	782
Abdullaev Abror Bozarboevich	
Aholi daromadini oshirish yo'llari	803
Shadmanov Baxodir Sherkulovich	
Tourism and regional identity in Uzbekistan: balancing heritage and development	808
Raximova Nilufar Aminovna, Abdukholikova Farida Erkinjon qizi	
O'zbekiston sanoat korxonalarining fond bozorida ishtiroki tahlil va muammolari	815
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik loyihalarini moliyalashtirish va amalga oshirish tahlili	823
Karabaev Sanjar Abdusamatovich	
Globalashuv sharoitida milliy korxonalarning eksport salohiyatini boshqarish masalalari	832
Qodirov Humoyun Tolibjon o'g'li	
Бизнес-планирование и прогнозирование деятельности организации	836
Алимов Бехзоджон Наврузжонович	
Farg'ona vodiysida ekoturizm – kambag'allikka qarshi kurashning yangi imkoniyatlari	840
Soliyeva Nilufar Muxtorjon qizi	
Aholi turmush darajasi baholash bo'yicha dasturiy ta'minot ishlab chiqishda horij tajribasini o'rganish	844
Tursunov Farxod Baxodir o'g'li	
Mintaqa aholi turmush farovonligiga ta'sir qiluvchi omillar tasnifini ishlab chiqish	848
Xodjanibayev Shohruh Yuldashevich	
Xususiy oliy ta'lim muassasalari menejmentining nazariy jihatlarini va o'ziga xos xususiyatlari	856
Karimov Ulug'bek Usmonovich	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	861
G'aniyev Botir Baxtiyrovich	

Повышение инвестиционной привлекательности – важное условие повышения конкурентоспособности предприятий.....	865
Каримова Дилафруз Садирдин кизи	
Yevropa ittifoqi davlatlari tijorat banklarining soliq to'lovlarini amalga oshirish tartibi	870
Komolov Odiljon Sayfidinovich	
Boshqaruvda innovatsiyalarni hisobga olgan holda agrokorxonalarni davlat tomonidan rag'batlantirishning zamonaviy yondashuvlari	878
Shaniyazova Zamira	
Практические аспекты применения статистических методов контроля качества на предприятиях.....	883
Усманов Илхом Ачилович, Усманов Фарзод Шохрухович	
Yashil iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy o'sishning yangi paradigmalarini shakllantirish: nazariy asoslar va amaliy talqinlar.....	891
Alimova Guzal Abduxakimovna	
Xizmat ko'rsatish korxonalari faoliyati samaradorlik ko'rsatkichlarining nazariy va metodologik tahlili	895
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li	
Kutubxonalarda raqamli iqtisodiyot sharoitida biznes-modellarni ishlab chiqish.....	900
Ernaqulov Sunnatillo Nurali o'g'li	
To'g'ridan-to'g'ri sug'urtalash operatsiyalari bo'yicha xarajatlarni xalqaro standartlar asosida hisob va hisobotda aks ettirish uslubi-yatini takomillashtirish	905
X.A.Raximov	
Kameral soliq tekshiruvida smart texnologiyalarini ma'lumotlarini soliq organlarining ma'lumotlar bazasida shakllanishi.....	910
Ergashev Uyg'un Jabborovich	
Obligatsiya moliya bozori instrumenti sifatida, milliy obligatsiyalar bozori	916
Avezov Ibrohim Ilxomovich, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Barqaror rivojlanish doirasida ekologik, ijtimoiy va korporativ boshqaruv (ESG) ko'rsatkichlarining yashil texnologiyalar innovatsiyasiga ta'sirini baholash.....	921
Meliqo'zieva Dilrabo Muxitdin qizi	
Yashil iqtisodiyot – barqaror taraqqiyotga olib boruvchi yo'l.....	925
Xalilova Aziza Rustamovna	
Научно-теоретические основы экономической и эколого-экономической эффективности предприятий горнодобывающей промышленности.....	930
Раматов Зафарбек Жуманиязович	
Xitoyda eksport faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari.....	938
D.E.Qarshiev	
Kichik sanoat zonalarida investitsion jozibadorlikni oshirishni investitsion faollikka ta'siri.....	943
Mannapova Shaxnoza Elshodovna	
Mahalla institutining samaradorligi tahlili: so'rovnoma yondashuvi	947
Bahriddinov Viqorjon Akbar o'g'li	
Формирование человеческого капитала в условиях демографических изменений: опыт и перспективы для узбекистана.....	955
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
Farmasevtika kompaniyalari raqobatbardoshligini oshirishda marketing strategiyalaridan foydalanish yo'nalishlari	962
Baxrombek Bobojonov	
“Hududlarda sug'urtaga bo'lgan talabning ekonometrik tahlili” bekberganova mohira ravshonbekovna	967
O'zbekiston Milliy universiteti	
O'zbekiston va xalqaro amaliyotda raqamli marketing vositalaridan foydalanish: muammolar va yechimlar	973
Uzoqova Dilnoza Yusuf qizi	
Условия эксплуатации и экологическая безопасность автотранспортной системы на основе энергосберегающих технологий	978
Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
O'zbekiston tibbiyot muassasalarida moliyaviy resurslardan foydalanishda xorijiy tajribalarni qo'llash.....	982
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	

Buxgalteriya hisobining samaradorligini oshirish yo'llarida zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar	987
Sattorov Mirjahon	
Особенности маркетинговых стратегий в условиях ограниченных ресурсов и узкой потребительской аудитории	991
Дебердиев Анвар	
DEbitorlik va kreditorlik qarzlarini auditini rejalashtirish masalalari.....	995
Tulovov Erkinjon To'liqin o'g'li, Ibragimova Iroda Rashid qizi	
Инвестиционная программа узбекистана по привлечению иностранных инвестиций	1000
Камилова Наргиза Абдукажоровна, Бекмуратов Шухрат Даулетмуратович	
Turistik mahsulotni shakllantirishda turistlar hayoti xavfsizligini ta'minlash.....	1005
Raxmonov Siyovush Turob o'g'li	
Uglerodsiz energiyaga o'tishda o'zbekistonning yashil strategiya yo'l xaritasining integratsiyasi va ta'siri.....	1011
Nuraliyeva Komila Sanakulovna	
Цифровая устойчивость регионов: применение аналитики больших данных для оценки и управления экологическими рисками	1016
Маликов Шохрух Шокирович, Камалов Шухрат Камалович	
Разработка риск-ориентированной модели внутреннего контроля предприятия на этапе планирования налогов в условиях дистанционного налогового мониторинга	1024
Галеева Н.Н., Э.А.Халикова, Абдусаломова Гулчеҳра Мирзо кизи	
Анализ результатов инструментальных методов исследований у детей с врожденными пороками сердца	1029
Мухаммадиева Лола Атамурадовна	
Barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda monetar omillardan samarali foydalanish yo'nalishlari.....	1036
Uskenbaeva Dilnoza Boxodir qizi	
Факторы повышения эффективности управления в государственном секторе.....	1043
Махмудова Севара Улугбековна	
Soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi tizimi sharoitida soliq nazorati	1048
Rajabbaeva Dildora Zakirovna, Aripova Aziza Alisherovna	
Boshqaruv jarayonlarini tashkil etishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	1053
Jo'rayeva Niginaxonim Xursand qizi	
Jahonda eksportni qo'llab-quvvatlash amaliyoti.....	1057
Xudoynazarov Sherzod Ismoilovich	
Raqamli moliyaviy texnologiyalarni korxona darajasida joriy etish orqali moliyaviy barqarorlikka erishish strategiyasi	1063
Soibov Nozimbek Faxridin o'g'li	
Применение методов PMBOK в управлении рисками проектов	1070
Гулираъно Носирова Абдулазиз кизи	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda aholi farovonligining o'rni va ahamiyati	1073
Bobaev Isroiljon Abdinabievich	
Вопросы инновационных инвестиций в контексте международной экономической интеграции	1078
Шарипов Бахтиёр Михлибаевич	
Yashil iqtisodiyotga o'tishning nazariy va amaliy jihatlar hamda tendensiyalari.....	1083
Samiyev Abdurashid Qaxramonovich, Shermuxammedov Begzodjon Usmonovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar samaradorligini ta'minlash yo'llari.....	1087
Nazarov Qilich Xolmuradovich	
Improving the organizational and economic mechanisms for the development of tourism in the republic of karakalpakstan	1092
Tleumuratov Baxadir Genjemuratovich	
O'zbekistonda tumanlar barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash yo'llari (Surxondaryo viloyati misolida).....	1097
Qosimova Nodira Saidovna	
Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishning asosi sifatida innovatsiyalar.....	1102
Azizova Maliha Farrux qizi	

Влияние инвестиций на инновационное развитие и повышение конкурентоспособности экономики узбекистана	1106
Максудова Шахзода	
Возможности снижения затрат на логистику за счет цифровых технологий	1112
Олимова Бахора Шухратовна	
Yashil texnologiyalar va ularning iqtisodiy tizimga ta'siri.....	1116
Sultonov Omon Juma o'g'li	
Iqtisodiy o'sishning makroiqtisodiy faktorlari va ularning ta'siri	1121
Zuvaydullaev Nematullo Oybek o'g'li	
Роль управления производством в условиях модернизации экономики.....	1125
Гулов Мухтор Очилович	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni va ahamiyati	1129
To'rayev Shavkat Shuxratovich	
Роль цифрового маркетинга в продвижении туристических направлений.....	1136
Муродова Наргиза Уткировна	
Развитие финансовых рынков в странах снг: проблемы и перспективы.....	1140
Рузиев Зафар Икрамович, Каримов Ислон Ураз угли	
Современные инструменты продвижения бренда в условиях цифровой экономики.....	1145
Темирова Феруза Сагдуллаевна	
"Raqamli asrda axborot xavfsizligi: it texnologiyalar bilan xavfsizlikni ta'minlash yo'llari"	1149
Sherzod Rajabov	
Государственное регулирование инвестиционной деятельности: проблемы и направления совершенствования.....	1152
Шухрат Турсунов, Икромов Хасан Зафарович	
Economic incentives and barriers to sustainable transition in agribusiness: a comparative study of organic and conventional farming systems	1157
Mubina Toirova	
Цифровая трансформация банковской системы узбекистана: анализ внедрения fintech-решений в государственных банках	1162
Абдурахимова Дилора Каримовна	
Ta'lim muassasalaridagi ba'zi jihatlar	1167
A'zam Qutbiddin A'zam-zoda	
Klasterlar hisob siyosatida boshqaruv hisobining metodologik asoslari.....	1173
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich	
Egri soliqlarning mohiyati, genezisi va rivojlanish tendensiyalariga oid nazariy munozaralar xususida	1179
Shodiyev Olimjon Abduraxmonovich	
Ekologik mehmonhona faoliyatini rejalashtirish maqsadlari va vazifalari	1186
Abidova Dilfuza Igamberdievna	
Investitsiya loyihalarining iqtisodiy va moliyaviy samaradorligini oshirish istiqbollari.....	1200
Jo'rabekova Xumora Muzaffar qizi, Saidov Rasul Boltabayevich	
O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlarini moliyalashtirish manbalarining tahlili.....	1204
Aliyev Arslon Salom o'g'li	
O'zbekistonda turizm sohasining iqtisodiy ko'rsatkichlarini statistik tahlil qilish	1213
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
Xorijiy davlatlarda boylik solig'i va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.....	1219
Ruziyev G'anisher Usarovich	
Yer fondi va undan samarali foydalanishning nazariy asoslari (Samarqand viloyati misolida)	1225
Xoshimova Sevara Baxromovna	
Iqtisodiy-ekologik tizimlarni boshqarishga ta'sir etuvchi omillarning ilmiy asoslari	1229
Kuldoshev Asliddin Tursunovich	
Влияние финтех-услуг на финансовую инклюзию в сельских регионах узбекистана.....	1236
Абдурахимова Дилора Каримовна	
Surxondaryo viloyati sanoat sohasining asosiy ko'rsatkichlari tahlili.....	1240
Kuvanchiyeva Mehriniso Davlyatgeldi qizi	
A critical evaluation of strategic management's role in promoting sustainable development in Uzbekistan	1245
Ismatova Mahliyo	

O'zbekistonda turizm xizmatlari eksportini oshirishda zamonaviy infratuzilma va texnologiyalarning integratsiyasi.....	1251
Akmal Bakhromov	
Trends and reforms of corporate governance in state-owned enterprises.....	1257
F.Djalilov	
Переоценка долгосрочных активов в нефтегазовой промышленности и определение финансового результата от переоценки.....	1269
Махкамова Саида Гайратова	
Oziq-ovqat mahsulotlari korxonalarini integratsiyalashuv jarayonlarini boshqarish samaradorligini oshirish.....	1275
Xojiev Ibroxim Ikramovich	
Sug'urta kompaniyalari moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim shartlari.....	1280
Allanazarova B.K.	
P2P lending and crowdfunding as alternative sources of financing for small business in Uzbekistan.....	1286
Abdurakhimova Dilora Karimovna	
O'zbekistonda soliq nazoratining huquqiy va tashkiliy asoslarini takomillashtirish yo'llari.....	1290
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Oymatova Gulnura Mirjamolovna	
Applications of hyperbolic geometry in physics and biology.....	1295
Khaknazarova Khurshidabonu Kenjaevna, Otakulova Rukhshona Akram kizi	
O'zbekiston temir yo'llari tizimining transformatsiyasi: modernizatsiya, raqamlashtirish va qayta tuzilish yo'nalishlari.....	1301
Nasrullayev Nurbek Baxtiyarovich	
The role of tourist product diversification in sustainable tourism development.....	1305
Raxmonov Shuxrat Shavkatovich, Alimova Mashhura Toirxonovna	
Temiryo'l transporti turi tavsifi.....	1310
Shodmonbekova Nodira Kamoljon qizi	
Namangan viloyatining turizm salohiyatini rivojlantirish istiqbollari: Hududiy raqobatbardoshlik va innovatsion yondashuvlar.....	1314
Khusniddin Egamnazarov	
Kiberxavfsizlik: it infratuzilmasini himoya qilishning zamonaviy usullari.....	1321
D. Sh. Usmanbayev	
Mahalliy budjetlar daromad bazasini tahlili.....	1325
Qurbonov Nuriddin Ro'ziqulovich	
Развитие цифровых финансовых услуги в банковской системе Республики Узбекистан.....	1333
Абдурахманова Матлуба Махамадаминовна	
Avariya rejimlarida kichik yuklamali elektr ta'minoti tizimlarining kabel izolyatsiyasi monitoringini avtomatlashtirishning zamonaviy yondashuvlari.....	1339
Mirzoyev Narzulla Nuriddinovich, Mamatqulov Toyir Chorshanbiyevich	
Analysis of increasing the speed of information exchange between the control interface and execution mechanisms in emergency mode in intelligent systems.....	1346
Azizbek Yusupbekov Nodirbekovich, Husniddin Esonov Mamarasul o'g'lu Assistant	
Sa'noat korxonalari va mexatron robotlarni optimal avtomatlashtirish va boshqarishda sun'iy intellektning ahamiyati.....	1351
Karabayev Ibragim Turdiyevich, Esonov Husniddin Mamarasul o'g'li, Abdullayeva Saodat Mengbayevna, Mamatqulov Toir Chorshanbiyevich	
Korxonaning moliyaviy holatini baholashda zamonaviy tahlil uslublarining qo'llanilishi.....	1355
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Suleymanova Asel Armanovna	
Xizmat ko'satish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar va raqamli texnologiyalarning ahamiyati.....	1360
Mirzayeva Shirin Nodirovna	
Rekreatsiya turizmi va sog'lomlashtirish xizmatlari integratsiyasi.....	1365
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini rivojlantirishda ba'zi iqtisodiy yondashuvlarning nazariy jihatlar.....	1369
Iskandarova D.B.	
Yashil (eko) investitsiyalarni tijorat banklari orqali moliyalashtirish.....	1373
Kamilova Iroda Xusniddinovna	

Improvement of inventory accounting audit based on international standards	1378
Ovlayev Suhrob Temur o'g'li, Yo'ldiyev Oybek Ulug'bek o'g'li, Normo'minova Dilorom Umar qizi, Avlayeva Oybachin Olim qizi	
Artificial intelligence systems for assessing creditworthiness	1382
Mardonova Durdona Yaxshiboy qizi	
B2B bozorini rivojlantirishda raqamli marketing texnologiyalaridan foydalanishni takomillashtirish	1387
Samadov Askarjon Nishonovich	
Tech-driven growth and the economy of the future: brics-t in the society 5.0 paradigm	1395
Kaldibayev Nurlan Alimjanovich, Sagdullayeva Gulnora Botirovna, Durmanov, Akmal Shaimardanovich	
O'zbekistonda tabiiy resuslardan olinadigan rentaning yaimdagi ulushiga tanlab olingan o'zgaruvchilar ta'siri tahlili	1404
Tursunov Husnidin, Ibragimov Hasan	
O'zbekistonda fond bozorini tartibga solish	1412
Sultonov Sherali Nuraliyevich	
Public perception of the feasibility of introducing islamic banking in Uzbekistan: a consumer perspective	1418
Dr. Shamirova Surayyo Kabildjanovna	
Directions for implementing the innovative digital technologies in tourism	1425
Norchaev Asatullo Norbutaevich	
Возможности совершенствования практики финансирования инвестиционных проектов	1430
Шомуродов Равшан Турсункулович, Хакимов Хафизбек Хамза угли	
O'zbekistonda pochta aloqasi xizmatlarini ko'rsatishning transport-logistika jarayonini mintaqaviy darajada rivojlantirish yo'llarini ishlab chiqish	1436
Palvanbayev Umidbek O'ktam o'g'li	
Aksiyalar qiymatini baholashning nazariy asoslari	1440
Botirxo'ja Aziza Faxmuddin qizi	
Yashil iqtisodiyotni moliyalashtirishning rivojlanayotgan davlatlar amaliyoti tahlili	1444
Raimjanova Madina Asrarovna, Zokirova Feruza Farxod qizi	
Yashil loyihalarni davlat xususiy sheriklik asosida moliyalashtirish	1449
Zokirova Feruza Farxod qizi	
Факторы и риски, влияющие на оценку стоимости акции	1453
Батирхужа Азиза Фахмуддин кизи	
Финансовые риски в эпоху цифровой экономики: новые вызовы и способы управления	1458
Нуруллина Камила Рустамовна	
Tijorat banklarining yangi bank xizmatlarini iqtisodiy samaradorligi	1463
Raxmatov Temur Sotiboldiyevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida ekologik innovatsiyalarning roli va amalga oshiruv mexanizmlari	1472
Ulichkina Lyudmila Ivanovna	
Эволюция профессиональных стандартов в республике узбекистан: от формирования к внедрению в сфере туризма	1478
Голышева Елена Вячеславовна, Ивонина Наталья Викторовна	
Aligning uzbekistan's education reform with global best practices: the university of missouri as a model for systemic transformation	1485
Azamat Sulaymonov, Laylo Yakhshiboyeva	
O'zbekiston tijorat banklarining investision faolligini ta'minlash masalalari	1489
Axmedov Shoymurod Azamat o'g'li	
Kichik biznes subyektlarining iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash masalasi	1493
Q.O.Tursunboyev	
Adoption of green economy mechanisms in the process of diversification of construction enterprises	1500
Yembergenova Aynur Aidosbayevna	
Nomoddiy aktivlar hisobini yuritish va audit jarayonlarini takomillashtirish yo'llari	1506
Rozmatova Umida Yuldashevna	
Raqamli moliya va uni sohaga joriy etish: innovatsion salohiyat	1512
Babadjanov Abdirashid Musayevich	

Влияние корпоративной культуры на инвестиционную стратегию промышленных предприятий.....	1527
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Jismoniy shaxslar kreditlarining bank portfelini sifatiga ta'siri: tahliliy yondashuv.....	1533
Sabirova Lobar Baxromovna	
Xo'jaligini soliqqa tortish mexanizmini samaradorligini oshirish istiqbollari	1539
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	
Methods of improving customs management in transforming the customs bodies into a corruption-free field	1544
Mirzaxmedova Dilafruz Farxatovna, Tukhtabaev Jamshid Sharafetdinovich	
Особенности цифровизации налоговой системы в узбекистане	1548
Юсупов Одил Омонович	
Qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalarda texnologik yangiliklarni joriy etish: muammolar va imkoniyatlar.....	1554
Ismailov Akmal axsudovich, G'ulomov Ilhom Akramovich	
Kichik biznes subyektlarini kreditlashda raqamli bank xizmatlaridan foydalanishning afzalliklari	1560
Madjitova Maftuna Kamiljon qizi	
Tadbirkorlikda tavakkalchilikni boshqarishning nazariy asoslari	1564
Ziyatova Sitora Baxtiyorovna	
Importance of media activity in negotiations.....	1569
Fariza Xoldarova	
Kredit portfelini risklarini diversifikatsiya qilish strategiyalari.....	1575
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
Marketing strategiyasi tushunchasi va uning turizm sohasidagi ahamiyati	1580
Komilov Dostonbek Ro'zimboy o'g'li	
Banklarining faoliyatini tartibga solish yo'llari	1586
Umirzoqova Aziza Olim qizi	
Yashil iqtisodiyot sari: kanada tajribasi asosida o'zbekiston uchun istiqbollari	1590
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi, Norboyev Odil Abrayevich	
Aholi hayotiylik sifatining statistik tahlili	1595
Ostonaqulov Dilshod Ismatilla o'g'li	
Davlat moliyasini isloh qilish sharoitida budget jarayonini takomillashtirish.....	1602
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li, Shamsitdinova Xonzoda Mardonbek qizi	

DAVLAT MOLIYASINI ISLOH QILISH SHAROITIDA BUDJET JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH

Prof. Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

d.sholdarov@tsue.uz

ORCID: 0000-0001-9020-8697

Shamsitdinova Xonzoda Mardonbek qizi

x.shamsitdinova@tsue.uz

ORCID: 0009-0008-6864-3447

Annotatsiya: Ushbu maqolada davlat moliyasini isloh qilish jarayonida budjet jarayonini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari, davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirish strategiyasi, budjet jarayoni bosqichlari, budjet tizimi budjetlari daromad qismining ijrosi vazifalari, Toshkent shahri Mirzo Ulug'bek tumani mahalliy budjetining 2023–2025-yillardagi daromadlari prognozi, Mirzo Ulug'bek tumani budjetidan hududiy budjet mablag'larini taqsimlovchilarga 2023–2025-yillar uchun ajratiladigan xarajatlarning umumiy cheklangan miqdorlari, Yevropa Ittifoqi a'zosi davlatlarida budjet jarayonini tashkil etishda innovatsion yondashuvlar o'rganilgan. Asosiy e'tibor budjet siyosatini modernizatsiya qilish, budjetlararo munosabatlarni qayta ko'rib chiqish, moliyaviy nazoratni kuchaytirish va xarajatlarning samaradorligini oshirish masalalariga qaratilgan.

Kalit so'zlar: davlat moliyasi, budjet jarayoni, budjet siyosati, moliyaviy islohotlar, budjet nazorati, budjetlararo munosabatlar, moliyaviy boshqaruv, xarajatlarning samaradorligi, rejalashtirish, taraqqiyot strategiyasi.

Abstract: This article examines the theoretical and practical aspects of improving the budget process in the process of reforming public finances, the strategy for improving the public finance management system, the stages of the budget process, the tasks of the execution of the revenue part of the budgets of the budget system, the forecast of revenues of the local budget of the Mirzo-Ulugbek district of the city of Tashkent for 2023-2025, the total limits of expenditures allocated from the budget of the Mirzo-Ulugbek district to territorial budget administrators for 2023-2025, innovative approaches to the organization of the budget process in the member states of the European Union. The main attention is paid to the issues of modernizing budget policy, revising inter-budgetary relations, strengthening financial control, and increasing the efficiency of expenditures.

Key words: public finance, budget process, budget policy, financial reforms, budget control, inter-budgetary relations, financial management, cost efficiency, planning, development strategy.

Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты совершенствования бюджетного процесса в процессе реформирования государственных финансов, стратегия совершенствования системы управления государственными финансами, этапы бюджетного процесса, задачи исполнения доходной части бюджетов бюджетной системы, прогноз доходов местного бюджета Мирзо-Улугбекского района города Ташкента на 2023-2025 годы, общие предельные размеры расходов, выделяемых из бюджета Мирзо-Улугбекского района территориальным распорядителям бюджетных средств на 2023-2025 годы, инновационные подходы к организации бюджетного процесса в государствах-членах Европейского Союза. Основное внимание уделяется вопросам модернизации бюджетной политики, пересмотра межбюджетных отношений, усиления финансового контроля и повышения эффективности расходов.

Ключевые слова: государственные финансы, бюджетный процесс, бюджетная политика, финансовые реформы, бюджетный контроль, межбюджетные отношения, финансовое управление, эффективность расходов, планирование, стратегия развития.

KIRISH

Davlat moliyasini isloh qilish jarayoni har bir mamlakatning iqtisodiy barqarorligi va samarali boshqaruv tizimini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekiston Respublikasida ham bozor iqtisodiyotiga asoslangan moliyaviy boshqaruv tizimini shakllantirish va uni takomillashtirish bo'yicha keng qamrovli islohotlar olib borilmoqda. Ushbu jarayonda budjet siyosati va budjet jarayonining samaradorligini oshirish davlatning iqtisodiy rivojlanishiga, ijtimoiy barqarorlikka va aholi farovonligini yuksaltirishga xizmat qilmoqda.

Bugungi kunda globallashuv jarayonining jadallashuvi davlat moliyasini boshqarishda ham yangi talablarni yuzaga keltirmoqda. Shu bois, mamlakatimizda iqtisodiy taraqqiyotni jadallashtirish, aholining turmush darajasi va sifatini oshirish maqsadida sohaga oid infratuzilmani tubdan modernizatsiya qilish, fuqarolarning daromad manbalarini kengaytirish uchun davlat moliya tizimini chuqur isloh qilishga e'tibor qaratilmoqda. Bunda xalqaro tajribalar atroflicha tahlil qilinib, eng samarali usullar amaliyotga joriy etilmoqda.

Shuningdek, davlat budjeti jarayonini isloh qilish davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirish, uning shaffofligini oshirish va samaradorligini kuchaytirish, budjet mablag'larining sarflanishi ochiq va shaffof bo'lishi, shu jumladan barcha xarajatlar va daromadlar jamoatchilikka ma'lum qilinishi orqali korrupsiyaga qarshi kurashishda hamda budjet mablag'larining oqilona va samarali ishlatilishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Moliyaviy resurslarni taqsimlashda samaradorlikni baholash mexanizmlarini joriy etish, ya'ni har bir dastur yoki loyihaning natijadorligi tahlil qilinib, eng katta foyda keltiruvchi tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash, shuningdek, mahalliy hokimiyat organlarining moliyaviy mustaqilligini oshirishda ham muhim rol o'ynamoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat moliyasini isloh qilishda budjet jarayoni va uning bosqichlarini samarali tashkil etish borasida xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan juda ko'plab ilmiy izlanishlar va tadqiqotlar olib borilgan hamda bu jarayon hozirgi kunda ham davom etmoqda.

Yevropa iqtisodchi olimlaridan J. M. Keynsning fikricha, "Davlat xarajatlari va budjet siyosati iqtisodiy faollikka sezilarli ta'sir ko'rsatib, iqtisodiy o'sish va inqiroz jarayonlarini boshqarishda muhim rol o'ynaydi"¹. Shuningdek, u iqtisodiy inqiroz sharoitida davlat xarajatlarni ko'paytirish iqtisodiyotni jonlantirishga yordam berishini ta'kidlaydi. Budjet siyosati inflyatsiya va deflyatsiya jarayonlarini boshqarishda ham muhim vosita hisoblanadi.

AQSh iqtisodchisi J. E. Stiglitz esa: "Budjet jarayonining shaffofligi va samaradorligi davlat sektorida resurslardan oqilona foydalanishning asosiy sharti hisoblanadi", — deb yozib qoldirgan. Uning fikricha, budjet jarayonining shaffofligi nafaqat davlat moliyasining samaradorligini oshiradi, balki fuqarolarning ishonchini ham mustahkamlaydi. Shaffoflik davlat xarajatlarning noqonuniy sarflanishining oldini olishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu boisdan, Stiglitz ta'kidlaganidek, davlat moliyasining shaffofligi barqaror iqtisodiy rivojlanishning muhim shartlaridan biridir².

Shuni alohida ta'kidlash joizki, amaliyotda "natijaviylikka yo'naltirilgan budjetlashtirish" yoki "natijaviylik rejalashtirilgan budjet tizimi" tushunchalari keng jamoatchilikka tanishtirilgan bo'lsa-da, amalda bu jarayon budjet ajratmalarining ko'zlangan natijalarga yuqori darajada muvofiq emasligini ko'rsatmoqda. Bu esa yaqin kelajakda natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish amaliyotining barcha mamlakatlar iqtisodiyotiga xos bo'lgan yaxlit mexanizmini yaratish zarurligini anglatadi, deb hisoblaydilar N. Menning va N. Parison³.

Osiyolik iqtisodchi olimlar — Mingjie Hu, Jie Xu, Chun-Hung Chen va Jian-Qiang Hu — o'zlarining tadqiqotlarida fazoviy korrelyatsiyalarni hisobga olgan holda tartiblash va tanlash usulini joriy etish, optimal budjet taqsimoti siyosatini ishlab chiqish uchun Gauss jarayoni regressiyasidan foydalanish, taqsimot siyosatining murakkablik darajasini tahlil qilish va taklif etilayotgan taqsimlash algoritmining mavjud usullardan ustunligini asoslab berganlar⁴.

E. N. Dyrina va K. A. Bannova o'zlarining ilmiy ishlarida budjet tushunchasini ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar tizimi sifatida ko'rib chiqib, budjetning taqsimlash va nazorat qilish kabi ikki asosiy funksiyasini alohida ta'kidlaydilar. Ular Rossiya Federatsiyasi Budjet kodeksining moddolari va ilovalarini tahlil qilish asosida budjet ijrosi ustidan qonunchilik nazoratining yetarli emasligi muammosiga e'tibor qaratgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, budjetning mazkur funksiyalari samarali amalga oshirilishi uchun qonunchilik nazorati tizimini kuchaytirish muhim ahamiyatga ega⁵.

1 Keyns, J. M. (1936). "The General Theory of Employment, Interest, and Money." London: Macmillan. 78 p.

2 Stiglitz, J. E. (2000). "Economics of the Public Sector." New York: W. W. Norton & Company. 132 p.

3 Мэннинг Н., Парисон Н. Реформа государственного управления: международный опыт. - М.: Весь мир, 2003.

4 Mingjie Hu, Jie Xu, Chun-Hung Chen, Jian-Qiang Hu (2025) Optimal computation budget allocation with Gaussian process regression// European Journal of Operational Research Volume 322, Issue 1, April 2025, Pages 147-156. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2024.11.049>

5 E.N. Dyrina, K.A. Bannova. Improvement in Implementation of Fiscal Policy of Russia// Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 166, 7 January 2015, Pages 58-61.

Professor S. Mexmonovning dissertatsiya ishida esa budjet tashkilotlarida ichki audit xizmati faoliyatining tashkiliy-amaliy jihatlarini, ichki auditning uslubiy ta'minotini takomillashtirish hamda audit xizmati samaradorligini oshirish masalalari chuqur tadqiq etilgan.⁶

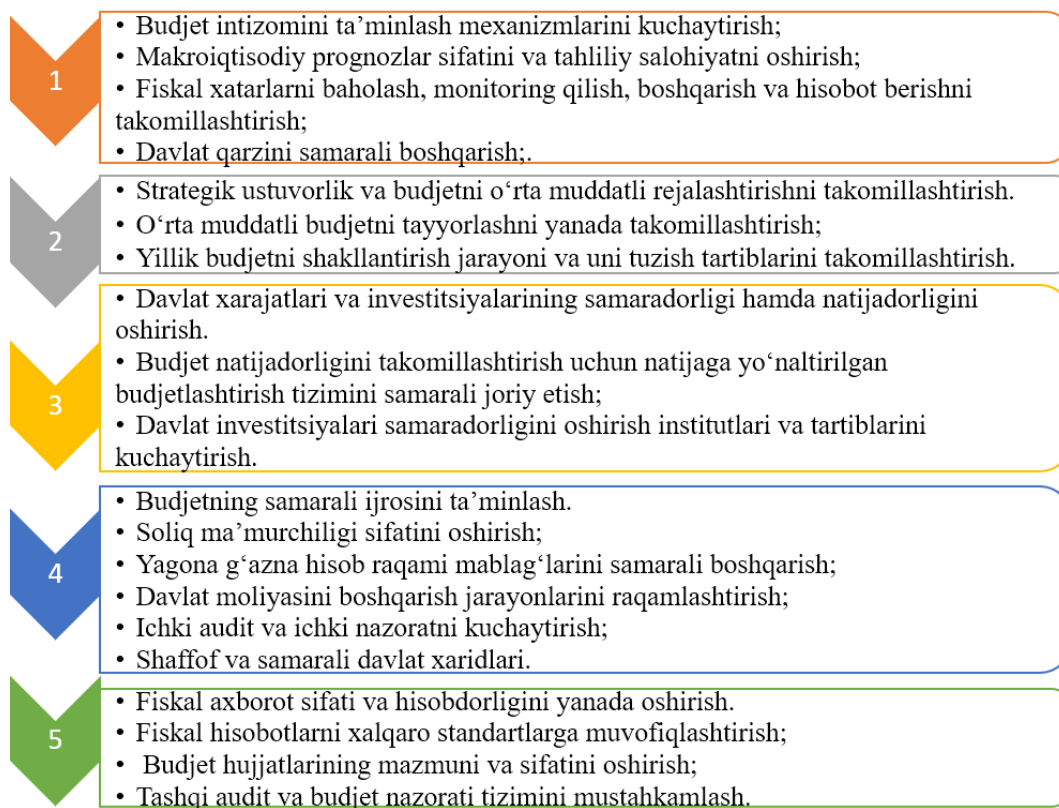
TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda davlat moliyasi va budjet jarayonini tahlil qilishda kompleks yondashuv qo'llanildi. Deskriptiv (tasviriy) tahlil asosida O'zbekiston Respublikasida 2023–2025-yillarda Mirzo Ulug'bek tumani misolida mahalliy budjet daromadlari va xarajatlarining tarkibi, dinamikasi hamda prognoz ko'rsatkichlari o'rganildi. Solishtirma tahlil orqali ayrim soliq turlaridagi o'zgarishlar yillar kesimida tahlil qilinib, ularning kamayishi yoki o'sish sabablari aniqlashtirildi. Statistik usullar yordamida soliq tushumlari va budjet xarajatlarining o'zgarish tendensiyalari tahlil qilinib, ularning iqtisodiy siyosat bilan bog'liqligi baholandi. Ilg'or xorijiy tajriba (komparativ metod) — AQSh, Estoniya, Janubiy Koreya, Kanada kabi davlatlarda budjet shaffofligi, raqamlashtirish va fuqarolik ishtirokchiligini ta'minlashga qaratilgan mexanizmlar bilan taqqoslanib, O'zbekistonda ularni qo'llash imkoniyatlari o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Davlat budjeti daromadlari asosan soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar, davlat aktivlarini joylashtirish, foydalanishga berish va sotishdan olingan daromadlar, meros va hadya huquqi bo'yicha davlat mulkiga o'tgan pul mablag'lari, yuridik va jismoniy shaxslardan, shuningdek, chet davlatlardan tushadigan qaytarilmaydigan pul tushumlari, rezident-yuridik shaxslarga berilgan budjet ssudalari, kredit liniyalari va chet davlatlarga ajratilgan kreditlar mablag'larini qaytarish hisobiga to'lovlar, shuningdek ular bo'yicha foizli tushumlar asosida shakllanadi.

2024-yilning 25-yanvar kuni Jahon banki delegatsiyasi bilan davlat moliyasini boshqarish strategiyasi hamda davlat xarajatlari va moliyaviy hisobdorlikni (PEFA) baholash bo'yicha davra suhbatlari bo'lib o'tdi⁷ (1-rasm).

1-rasm. Davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirish strategiyasi⁸

6 Mehmonov S.U. Budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va ichki audit metodologiyasini takomillashtirish. -08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit. Iqtisodiyot fanlari doktori (DSs) dissertatsiya avtoreferati. - Toshkent. -2018. 31-32 b.

7 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 08.04.2025 yildagi 210-sonli "2025 — 2030-yillarda davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori.

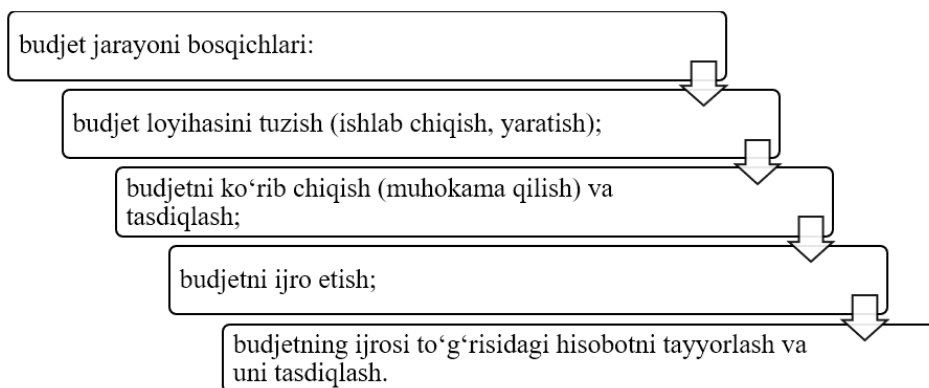
8 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 08.04.2025 yildagi 210-sonli qarorini o'rganish natijasida muallif tomonidan tuzilgan.

Mazkur Strategiya “O‘zbekiston – 2030” strategiyasida belgilangan maqsadlarga muvofiq tarzda shakllantirilgan. Baholash natijalariga ko‘ra, 2025–2030-yillarga mo‘ljallangan Davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirish strategiyasining dastlabki loyihasi ishlab chiqilgan bo‘lib, u quyidagi besh ustuvor yo‘nalish va ularning asosiy maqsadlarini o‘z ichiga oladi.

Davlat budjetining daromad qismi asosan soliqlar, bojlar, davlat mulkidan olinadigan daromadlar hamda turli xil yig‘imlardan tarkib topadi. Daromadlar miqdori mamlakat iqtisodiyotining holatiga bog‘liq bo‘lib, bu ko‘rsatkich aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan soliq yukini ham o‘z ichiga oladi. Davlat xarajatlari ijtimoiy ehtiyojlarni qondirish, infratuzilmani rivojlantirish, mudofaa, sog‘liqni saqlash, ta‘lim kabi ustuvor sohalarni moliyalashtirishga yo‘naltiriladi. Xarajatlarning samaradorligi ularning maqsadli ishlatilishi bilan belgilanadi.

Budjet jarayoni to‘rt asosiy bosqichdan iborat bo‘lib, har bir bosqich davlatning iqtisodiy va ijtimoiy strategiyasiga muvofiq ravishda shakllanadi (2-rasm).

2-rasm. Budjet jarayoni bosqichlari⁹

Budjet jarayonining davomiyligi yuqoridagi to‘rt bosqichni o‘z ichiga oladi va, odatda, uch yilga yaqin davom etadi. Uning bir yilga yaqin qismi budjet loyihasini ishlab chiqish (yaratish, tuzish), uni muhokama qilish (ko‘rib chiqish) va tasdiqlash (qabul qilish)ga bag‘ishlanadi. Keyingi bosqich — bir kalendar yil (1-yanvardan 31-dekabrgacha) davomida budjetni ijro etish (budjet davri)ni qamrab oladi. So‘nggi bosqichda, sakkiz oyga yaqin muddatda, budjet ijrosi to‘g‘risidagi hisobot tayyorlanadi va tasdiqlanadi.

Davlat budjetining xarajat qismi asosan ijtimoiy sohaga, aholining ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishiga, nodavlat notijorat tashkilotlarini hamda fuqarolik jamiyatining boshqa institutlarini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashga, iqtisodiyot xarajatlariga, markazlashtirilgan investitsiyalarni moliyalashtirishga, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarini, adliya hamda prokuratura organlarini saqlashga, shuningdek fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlarini moliyalashtirishga yo‘naltiriladi (3-rasm).

tushumlarni yagona g‘azna hisobvarag‘iga va boshqa bank hisobvaraqlariga kiritishni

tushumlarni budjet tizimining budjetlari o‘rtasida taqsimlashni

ortiqcha yoki noto‘g‘ri to‘langan tushum summalarini qaytarishni yoxud ularni qarzni to‘lash evaziga hisobga olishni

hisob va hisobotni

3-rasm. Budjet tizimi budjetlari daromad qismining ijrosining vazifalari¹⁰

Mahalliy budjetlar O‘zbekiston Respublikasi davlat budjetining muhim tarkibiy qismini tashkil etadi va mahalliy hukumat organlarining faoliyat yuritishida moliyaviy manba sifatida xizmat qiladi. Shuningdek, mahalliy budjet asosiy moliyaviy reja sifatida tegishli hududning iqtisodiy-ijtimoiy taraqqiyotining barcha sohalari va yo‘nalishlarini to‘liq qamrab oladi. Mahalliy budjetlar ishlab chiqarishning yakuniy natijalarini aholiga

9 O‘zbekiston Respublikasi budjet kodeksi ma‘lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

10 O‘zbekiston Respublikasi budjet kodeksini o‘rganish natijasida muallif tomonidan tuzilgan.

yetkazishning asosiy yo'nalishini belgilab beruvchi vosita bo'lib, u orqali ijtimoiy iste'mol fondlari aholining ayrim guruhlari o'rtasida taqsimlanadi.

Mazkur tadqiqot doirasida mahalliy budjetlar misolida Mirzo Ulug'bek tumani o'rganilib, tahlil qilindi.

Quyida keltirilgan 1-jadval ma'lumotlari asosida 2023–2025-yillarda O'zbekiston Respublikasi davlat budjeti daromadlarida mahalliy soliqlarning salmog'ini kuzatish mumkin (1-jadval).

1-jadval. Toshkent shahri Mirzo Ulug'bek tuman mahalliy budjetining 2023-2025-yillardagi daromadlari prognozi ko'rsatkichlari¹¹

№	Daromad turlari	Miqdori (ming so'mda)		
		2025	2024	2023
	Yillar			
	Daromad jami	166 394 000	168 227 000	137 095 000
1	Aylanmadan olinadigan soliq	22 800 200	16 955 000	20 987 000
2	Yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i	10 724 000	9 158 000	6 273 000
3	Benzin, dizel yoqilg'isi va gazni oxirgi iste'molchiga realizatsiya qilishda to'lanadigan aksiz solig'i	5 391 120	22 335 000	29 355 000
4	Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq	11 850 840	21 381 000	12 675 000
5	Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i	57 561 000	53 530 000	28 309 000
6	Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i	10 116 480	12 989 000	7 280 000
7	Jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'i	35 123 000	20 706 000	17 680 000
8	Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq	6 998 000	8 595 000	6 572 000
9	Davlat mulki bo'yicha ijara to'lovlari	5 829 360	2 578 000	7 964 000

Mirzo Ulug'bek tumani mahalliy budjetining 2025-yildagi daromadlari 166 394 000 ming so'mni, xarajatlari esa 166 394 000 ming so'mni tashkil etib, mutanosib ravishda balanslashgan. Shuningdek, mahalliy budjetning shaxsiy g'azna hisob varag'ida turgan budjet mablag'larining yo'l qo'yiladigan eng kam miqdori 660 000 ming so'm etib belgilangan.

2024-yil uchun daromadlar 168 227 000 ming so'mni, xarajatlar esa xuddi shu miqdorda — 168 227 000 ming so'mni tashkil qilib, balanslashgan holda shakllantirilgan. 2023-yilda esa daromadlar 137 095 000 ming so'm, xarajatlar ham 137 095 000 ming so'm miqdorida prognoz qilingan.

Aylanmadan olinadigan soliqlarning ulushi 2023-yilda 22 800 200 ming so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda bu ko'rsatkich 25,6 foizga kamayib, 16 955 000 ming so'mga tushgan. 2025-yilda esa 23,8 foizga oshib, 20 987 000 ming so'mga yetishi prognoz qilinmoqda. Bunday o'zgarishlar, ehtimol, ayrim soliqlarga berilgan imtiyozlar bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

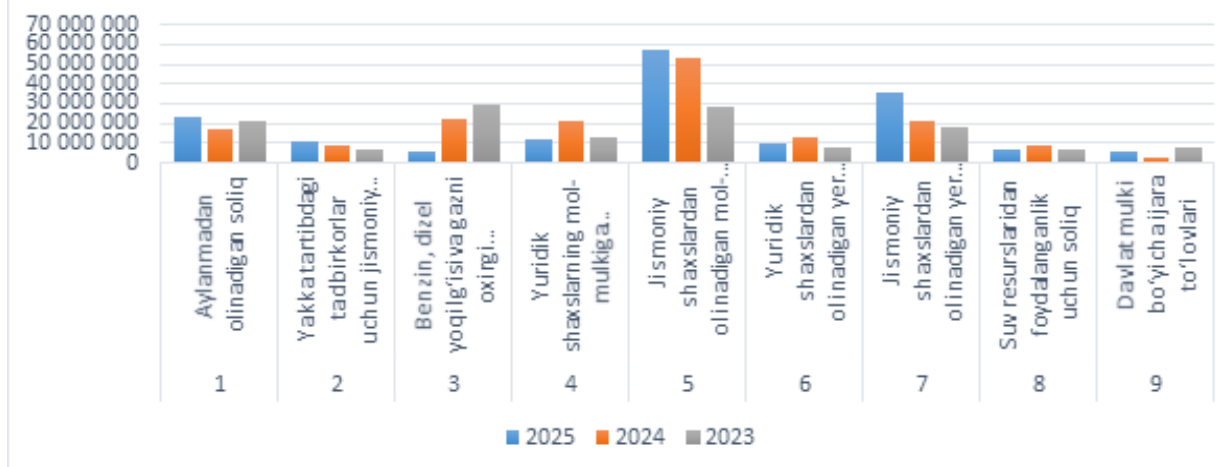
Yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i 2023-yilda 10 724 000 ming so'mni tashkil qilgan bo'lsa, 2024-yilda bu raqam 9 158 000 ming so'mga tushib, 14,6 foizga kamaygan. 2025-yilda esa tushum yana pasayib, 6 273 000 ming so'mni tashkil etishi kutilmoqda. Bu holat yakka tartibdagi tadbirkorlar sonining kamaygani, ularning faoliyat hajmining qisqargani yoki soliqdan ozod etish choralarining kuchaytirilgani bilan izohlanadi.

Benzin, dizel yoqilg'isi va gazni realizatsiya qilishdagi aksiz solig'i bo'yicha sezilarli o'sish kuzatilmoqda. 2023-yilda ushbu tushum 5 391 120 ming so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda bu ko'rsatkich 22 335 000 ming so'mga yetgan (314,4 foiz o'sish). 2025-yilda esa 29 355 000 ming so'mni tashkil qilishi prognoz qilinmoqda. Bunday keskin o'sish yoqilg'i mahsulotlariga bo'lgan talabning ortishi, narx indeksatsiyasi hamda aksiz solig'i stavkalarining oshirilgani bilan bog'liq bo'lishi mumkin (4-rasm).

11 Mirzo Ulug'bek tumanining statistik ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

2023-2025 yillardagi daromadlari prognozi ko'rsatkichlari.

4-rasm. Mirzo Ulug'bek tumani moliya bo'limining 2023-2025-yillardagi daromadlari prognozi ko'rsatkichlari¹²

Yuridik shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq 2023-yilda 11 850 840 ming so'mni tashkil qilishi kutilgan. 2024-yilda tushum deyarli ikki barobarga oshib, 21 381 000 ming so'mga yetgan, biroq 2025-yilda yana keskin pasayib, 12 675 000 ming so'mni tashkil qilmoqda.

Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i 2023-yilda 10 116 480 ming so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda bu tushum 12 989 000 ming so'mgacha oshgan (28,3 foiz o'sish), biroq 2025-yilda 7 280 000 ming so'mga tushib ketgan.

Jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'i bo'yicha prognozga ko'ra, 2023-yilda tushum 35 123 000 ming so'mni tashkil etgan. 2024-yilda bu ko'rsatkich 20 706 000 ming so'mga tushgan, 2025-yilda esa 17 680 000 ming so'mga yetadi. Bu ikki yil ichida tushum 49,7 foizga kamaygan. Ushbu holat aholining yerga egalik darajasining qisqarishi, kadastr qiymatining pasayishi yoki soliqlardan ozod etilgan qatlamlar ulushining ortganidan dalolat beradi.

Davlat mulkidan ijara to'lovlari bo'yicha 2023-yilda 5 829 360 ming so'm tushum rejalashtirilgan bo'lsa, 2024-yilda bu raqam 2 578 000 ming so'mga tushgan. 2025-yilda esa tushum 7 964 000 ming so'mga oshib, maksimal darajaga yetadi. Bu jarayon davlat mulkini ijaraga berish siyosatidagi ijobiy o'zgarishlar, yangi shartnomalarning tuzilishi va avvalgi qarzdorliklarning undirilgani bilan bog'liq.

Mirzo Ulug'bek tumanining 2023–2025-yillarga mo'ljallangan daromadlar prognozi tahlili shuni ko'rsatadiki, ayrim soliq turlarida keskin o'sish kuzatilayotgan bo'lsa-da, boshqalarida sezilarli pasayish mavjud. Bu o'zgarishlar iqtisodiy faollik, soliqqa tortish bazasi, davlat siyosati va imtiyozlar tizimi bilan chambarchas bog'liq. Shu nuqtayi nazardan, mahalliy budjet barqarorligini ta'minlash uchun soliq bazasini kengaytirish, tushumlarni diversifikatsiya qilish hamda zamonaviy raqamli boshqaruv usullarini joriy etish muhim hisoblanadi.

Xarajatlar tahliliga nazar solsak (2-jadval), 2023-yilda jami xarajatlarning cheklangan miqdori 137 095 000 ming so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda bu miqdor 168 227 000 ming so'mga yetgan. Bu 22,7 foizlik o'sishni anglatadi. 2025-yilda esa xarajatlar biroz qisqarib, 166 394 000 ming so'mni tashkil qilishi prognoz qilingan (ya'ni 2024-yilga nisbatan –1,1 foiz). Bu holat ayrim yo'nalishlarda optimallashtirish amalga oshirilganini ko'rsatadi.

Ta'lim sohasi bo'yicha maktabgacha va maktab ta'limi bo'limiga ajratilgan mablag' 2023-yilda 47 596 705 ming so'mni tashkil qilgan bo'lsa, 2024-yilda 59 246 309 ming so'mga oshgan. Bu o'sish 24,4 foizni tashkil qiladi. 2025-yilda bu raqam 65 234 613 ming so'mga yetib, 2024-yilga nisbatan yana 10,1 foizga ko'paygan. Bu ko'rsatkich ta'lim tizimining barqaror rivojlanayotganini tasdiqlaydi.

Madaniyat bo'limiga 2023-yilda 1 931 706 ming so'm ajratilgan bo'lsa, 2024-yilda 2 178 724 ming so'mga (13,2 foiz) oshirilgan. 2025-yilda esa ushbu ko'rsatkich 12 992 845 ming so'mni tashkil qilgan bo'lib, 2024-yilga nisbatan 496,3 foizlik keskin o'sish qayd etilgan.

Jismoniy tarbiya va sport sohasiga 2023-yilda 6 424 050 ming so'm, 2024-yilda 7 201 719 ming so'm (12,1 foiz o'sish), 2025-yilda esa 8 192 905 ming so'm ajratilgan. Bu ketma-ket yillik o'sish sur'atlari sport sohasiga doimiy e'tibor qaratilayotganini ko'rsatmoqda.

¹² Mirzo Ulug'bek tumanining statistik ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Sog'liqni saqlash sohasiga 2023-yilda 3 420 942 ming so'm, 2024-yilda esa 4 349 265 ming so'm mablag' ajratilgan bo'lib, bu 27,3 foizlik o'sishni anglatadi. 2025-yilda esa ushbu yo'nalish uchun mablag' ajratilmagani sog'liqni saqlash moliyalashtirish manbalarining o'zgarganidan dalolat beradi (2-jadval).

2-jadval. Toshkent shahri Mirzo Ulug'bek tumani budjetidan hududiy budjet mablag'larini taqsimlovchilarga 2023-2025-yillar uchun ajratiladigan xarajatlarning umumiy cheklangan miqdorlari¹³

№	Ko'rsatkichlar	Mablag' miqdori (ming so'mda)		
		2025	2024	2023
	Yillar			
	Jami xarajatlar miqdori	166 394 000	168 227 000	137 095 000
1	Maktabgacha va maktab ta'lim bo'limi	65 234 613	59 246 309	47 596 705
2	Madaniyat bo'limi	12 992 845	2 178 724	1 931 706
3	Jismoniy tarbiya va sport sohasi	8 192 905	7 201 619	6 424 050
4	Sog'liqni saqlash sohasi	-	4 349 265	3 420 942
5	Yoshlar ishlari agentligining tuman bo'limi	8 028 267	-	-
6	Kambag'allikni qisqartirish va bandlik bo'limi	2 335 441	-	-
7	Bolali oilalarga va kam ta'minlangan oilalarga nafaqalar va kompensatsiyalar	-	-	7 593 146
8	Iqtisodiyot va moliya bo'limi	1 999 531	-	-
9	Davlat boshqaruvi organlarini saqlash xarajatlari	38 925 520 Shundan:	36 053 950	25 462 331
	Ijtimoiy ko'nikma markazi	237 696	220 632	172 339
	Ozodlikdan mahrum etish jazosini o'tab bo'lgan fuqarolarga "dastlabki ijtimoiy-moddii yordam paketi"	115 497	114 353	120 522
	Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi	17 458 169	23 110 000	9 000 000
	"Mahalla budjeti" jamg'armasi mablag'lari	4 027 269	8 270 083	2 610 500
	Zaxira jamg'armasi	1 451 875	1 444 411	1 269 074
10	Ichki xo'jalik avtomobil yo'llarini ta'mirlash xarajatlari	-	1 335 000	3 000 000
11	O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi tuman tashkilotlari	1 231 756	-	-
12	Obodonlashtirish boshqarmasi	27 453 122	24 702 654	23 242 371
13	Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarini saqlash	-	-	5 251 314

13 Mirzo Ulug'bek tumanining statistik ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Yoshlar ishlari agentligining tumandagi bo'limi uchun 2025-yilda 8 028 267 ming so'm mablag' ajratilgan bo'lib, bu yo'nalish oldingi yillarda tuman budgetidan umuman moliyalashtirilmagan. Ushbu holat yoshlar bilan ishlash strategiyasining yangilanganini ko'rsatadi.

2023-yilda davlat boshqaruv organlarini saqlash uchun ajratilgan umumiy mablag' 25 462 331 ming so'mni tashkil qilgan bo'lsa, 2024-yilda bu ko'rsatkich 36 053 950 ming so'mga yetib, 41,5 foizga oshgan. 2025-yilda esa umumiy xarajatlar 38 925 520 ming so'mga yetib, o'tgan yilga nisbatan 8 foizga o'sgan. Bunday dinamik o'sish, avvalo, davlat boshqaruv tizimi infratuzilmasi va faoliyatini yanada samarali tashkil etishga bo'lgan e'tibor ortayotganidan dalolat beradi. E'tiborga molik jihati shundaki, 2025-yilda ushbu xarajatlar tarkibida avvalgi yillarda alohida ko'rsatib o'tilgan ayrim yo'nalishlar birlashtirilib, umumiy raqamga qo'shilgan. Bu esa hisobotlarda konsolidatsiyalashgan yondashuvga o'tilganini bildiradi.

Fuqarolar tashabbusi jamg'armasi uchun ajratilgan mablag'larda ham sezilarli o'zgarishlar kuzatilgan. 2023-yilda ushbu yo'nalish uchun 9 000 000 ming so'm ajratilgan bo'lsa, 2024-yilda bu ko'rsatkich 23 110 000 ming so'mga yetib, 156,8 foizga oshgan. Bu hukumat tomonidan fuqarolik jamiyatini rag'batlantirish va aholining ijtimoiy faolligini oshirishga alohida e'tibor qaratilganini anglatadi.

Ichki xo'jalik avtomobil yo'llarini ta'mirlash xarajatlariga ajratilgan mablag'lar 2023–2025-yillar davomida bosqichma-bosqich kamaygan. 2023-yilda ushbu yo'nalishga 3 000 000 ming so'm ajratilgan bo'lsa, 2024-yilda bu ko'rsatkich 1 335 500 ming so'mni tashkil etgan. 2025-yilda esa mablag' ajratilmagan. Bu pasayish, ehtimol, mavjud yo'llarning asosiy qismini ta'mirdan chiqarilganligi yoki boshqa manbalar orqali moliyalashtirish yo'lga qo'yilgani bilan bog'liqdir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi tuman tashkilotlari faoliyati uchun 2023-yilda 12 317 565 ming so'm miqdorida mablag' ajratilgan. 2024 va 2025-yillar uchun esa budget hisobotlarida bu yo'nalish bo'yicha mablag' ajratilmagan. Bunday holat bir nechta omillar bilan izohlanishi mumkin: ya'ni, ushbu tashkilotlar boshqa budget yo'nalishlariga birlashtirilgan yoki moliyalashtirish markazlashtirilgan holda amalga oshirilmoqda.

Obodonlashtirish boshqarmasi uchun 2023-yilda 23 242 371 ming so'm ajratilgan bo'lsa, bu mablag' 2024-yilda 24 702 654 ming so'mga (6,3 foiz) va 2025-yilda 27 453 122 ming so'mga (2024-yilga nisbatan 11,1 foiz) oshgan. Bu o'sish tuman infratuzilmasini jadal rivojlantirish tendensiyasidan dalolat beradi.

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarini saqlash uchun 2025-yilda 5 251 314 ming so'm ajratilgan bo'lsa-da, 2023 va 2024-yillar uchun ushbu yo'nalishga mablag' ajratilmagan. Umumiy tahlildan ko'rinib turibdiki, 2023–2025-yillar davomida davlat budjeti doirasida ma'muriy va ijtimoiy ahamiyatga ega tashkilotlar faoliyatini moliyalashtirishda muayyan o'zgarishlar ro'y bergan. Ayrim yo'nalishlarda moliyaviy resurslarning kamaygani kuzatilgan bo'lsa-da, boshqalarida — ayniqsa, fuqarolik ishtiroki va o'zini o'zi boshqarish tizimlariga e'tibor ortgan. Bu holat davlat moliyaviy siyosatining moslashuvchan va strategik yondashuvga asoslanayotganini ko'rsatadi.

Mirzo Ulug'bek tumani G'aznachilik xizmati bo'limi tomonidan tumandagi budget tashkilotlarining O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 10-iyuldagi "Budget mablag'laridan foydalanish ustidan moliyaviy nazoratni kuchaytirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF–100-son¹⁴li Farmoni talablaridan kelib chiqib amalga oshirilgan davlat xaridlari bo'yicha o'rganish o'tkazildi va quyidagilar aniqlandi.

O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 22-apreldagi "Davlat xaridlari to'g'risida"gi O'RQ–684-son¹⁵li Qonunining 49-moddasiga muvofiq, elektron do'konlar orqali tuzilgan shartnoma asosida bazaviy hisoblash miqdorining yuz baravarigacha (budget buyurtmachilari uchun — ellik baravarigacha, ya'ni $375\,000 \times 50 = 18\,750\,000$) miqdorida ish va xizmatlarning davlat xaridini amalga oshirishga ruxsat berilgan.

Shu bilan birga, "Davlat xaridlari to'g'risida"gi O'RQ–684-sonli Qonunning 46-moddasiga muvofiq, davlat xaridlarini amalga oshirishning raqobatga asoslangan usullarini chetlab o'tish maqsadida xarid hajmini qismlarga bo'lib tashlashga yo'l qo'yilmaydi. Biroq, ayrim tashkilotlar tomonidan ushbu qonun buzilish holatlari kuzatilgan.

Bundan tashqari, rivojlangan davlatlarda budget tizimlari yuqori darajadagi institutsional asosga ega bo'lib, samaradorlik, shaffoflik va ijtimoiy javobgarlik kabi tamoyillarga tayanadi. Har bir mamlakat o'ziga xos yondashuvni shakllantirgan bo'lsa-da, ular orasida umumiy prinsiplar mavjud.

Shuningdek, Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (XVJ) davlatlarga budget taqchilligini YalMga nisbatan 3 foizdan oshirmaslikni tavsiya etadi. Bu tavsiya makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil sifatida qaraladi. Estoniya, Koreya Respublikasi, Kanada kabi davlatlarda budget ma'lumotlari raqamli platformalar orqali real vaqt rejimida taqdim etiladi. Braziliya va Hindistonda esa fuqarolar budget loyihalarini muhokama qilishda to'g'ridan-to'g'ri ishtirok etish imkoniyatiga ega. Yevropa Ittifoqi a'zosi davlatlarida budget jarayonini tashkil etishda quyidagi innovatsion yondashuvlar qo'llanilmoqda (5-rasm):

14 <https://lex.uz/docs/-7015258>

15 <https://lex.uz/docs/-5382974>

Shvetsiya

- Davlat xarajatlarini dasturlashtirish tamoyili qo'llaniladi.
- Gender tengligini hisobga olgan holda budjetlashtirish tizimi joriy etilgan.
- Xalqaro standartlarga mos hisobot tizimi yaratildi.

Estoniya

- e-Budget" platformasi orqali barcha budjet operatsiyalari real vaqt rejimida kuzatiladi.
- Blockchain texnologiyasidan foydalanish orqali davlat xaridlari shaffofligini ta'minlash.
- Aholining 95% elektron hukumat xizmatlaridan foydalanadi.

Fransiya

- Hisobotlar parlament va jamoatchilik oldida ochiq muhokama qilinadi.
- Mid-Year Economic and Fiscal Outlook (MYEFO): Yil o'rtasida budjet qayta ko'rib chiqiladi.

Gruziya

- Korrupsiyaga qarshi kurashda qat'iy choralar ko'rilgan. Soliq tizimini soddalashtirish orqali budjet daromadlari oshirilgan.
- 5 yillik rivojlanish strategiyasi tuziladi.

5-rasm. Yevropa Ittifoqi a'zosi davlatlarida budjet jarayonini tashkil etishda innovatsion yondashuvlar¹⁶

Rivojlangan davlatlar tajribasi ko'rsatadiki, zamonaviy texnologiyalarning budjet jarayoniga tatbiq etilishi nafaqat jarayonlarning tezkorligi va aniqligini oshiradi, balki moliyaviy shaffoflik darajasini yuqori saqlash, korrupsiyaviy xavflarni kamaytirish va resurslardan samarali foydalanishga ham xizmat qiladi. Elektron budjet tizimlari, bulutli hisob-kitob platformalari, blokcheyn texnologiyalari hamda katta hajmdagi ma'lumotlarni (big data) tahlil qilish imkoniyatlari davlat organlariga real vaqt rejimida moliyaviy holatni kuzatish, budjet ijrosining samaradorligini baholash, ehtimoliy moliyaviy tavakkalchiliklarni aniqlash va zarur strategik choralarni ko'rish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonning budjet boshqaruvini raqamlashtirish va takomillashtirish uchun, birinchidan, har yili davlat organlarining budjet ochiqligi bo'yicha reytingi e'lon qilinadigan budjet shaffofligi indeksini joriy etish lozim; bu jarayon ochiqlikni oshiradi va jamiyat nazoratini kuchaytiradi. Ikkinchidan, davlat xaridlarini uzluksiz monitoring qilish orqali ortiqcha xarajatlarni qisqartirish, samarasiz loyihalarni bartaraf etish va korrupsiyani kamaytirish maqsadga muvofiq. Uchinchidan, sun'iy intellektga asoslangan nazorat tizimini yaratib, anomalialarni tahlil qilish va shubhali xarajatlarni avtomatik aniqlash orqali xarajatlar ustidan nazoratni mustahkamlash zarur. To'rtinchidan, Majburiy ijro byurosi dasturiy ta'minotini Iqtisodiyot va moliya vazirligining DMBAT AT platformasi bilan integratsiya qilish orqali ijro hujjatlari bo'yicha g'aznachilik cheklovlarini avtomatik shakllantirish va mablag'larni MIB depozit hisob raqamiga o'z vaqtida o'tkazish budjet intizomini ta'minlaydi. Beshinchidan, davlat xaridlari maxsus portallarida bir oylik davr mobaynida xarid qilingan tovar va xizmatlarning o'rtacha narxini inson omilisiz yangilab boradigan modulni ishga tushirish bozor narxlaridan og'ishlarni bartaraf etadi. Nihoyat, eng yaxshi taklifni tanlash jarayonida talab qilingan ma'lumotlarni taqdim etmagan ishtirokchilarni xarid komissiyasi tomonidan avtomat tarzda chetlashtirish tizimini joriy etish raqobat mexanizmini mustahkamlaydi.

Zamonaviy texnologiyalarni budjet jarayoniga tatbiq etish samaradorlikni oshirish, shaffoflikni ta'minlash, hisobdorlikni kuchaytirish va aniqroq qarorlar qabul qilish uchun katta potensialga ega. Biroq, muvaffaqiyatli amalga oshirish xarajatlar, kadrlar malakasi, axborot xavfsizligi, o'zgarishlarga qarshilik va tizimlararo integratsiya kabi masalalarni kompleks hal etishni talab etadi. Bosqichma-bosqich yondashuv, kadrlar salohiyatini oshirish, zamonaviy normativ-huquqiy bazani shakllantirish va pilot loyihalarni amaliyotga joriy etish bo'yicha bildirilgan tavsiyalar O'zbekistonning uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanishiga va fuqarolar farovonligiga hissa qo'shishi mumkin. Mazkur islohotlar budjet jarayonida ishonch va hisobdorlikni mustahkamlab, korrupsiyaviy xavflarni kamaytiradi hamda fuqarolarning davlat siyosatidagi faolligini oshiradi.

¹⁶ Olib borilgan tadqiqot natijasida muallif tomonidan tuzilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev Toshkent shahrida Tadbirkorlar va ishbilarmonlar harakati – O'zbekiston Liberal-demokratik partiyasining X syezdida so'zlagan nutqi. <https://nsp.gov.uz/president?watch=3>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 25-yanvardagi "Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo'lga qo'yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida" PF-14-son Famoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 08.04.2025 yildagi 210-sonli "2025 — 2030-yillarda davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori.
4. Keynes, J. M. (1936). "The General Theory of Employment, Interest, and Money." London: Macmillan. 78-b.
5. Stiglitz, J. E. (2000). "Economics of the Public Sector." New York: W. W. Norton & Company. 132-b.
6. Мэннинг Н., Парисон Н. Реформа государственного управления: международный опыт. - М.: Весь мир, 2003.
7. Mingjie Hu, Jie Xu, Chun-Hung Chen, Jian-Qiang Hu (2025) Optimal computation budget allocation with Gaussian process regression// European Journal of Operational Research Volume 322, Issue 1, April 2025, Pages 147-156. <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2024.11.049>
8. E.N. Dyrina, K.A. Bannova. Improvement in Implementation of Fiscal Policy of Russia// Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 166, 7 January 2015, Pages 58-61. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.12.483>
9. Mehmonov S.U. Budget tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va ichki audit metodologiyasini takomillashtirish. -08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit. Iqtisodiyot fanlari doktori (DSs) dissertatsiya avtoreferati. -Toshkent.-2018. 31-32 b.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>